

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Zielonej Górze

LZG.410.007.03.2016
P/16/100

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Zielonej Górze
ul. Podgórna 9a, 65-213 Zielona Góra
T +48 68 410 66 00, F +48 68 410 66 39
lzg@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/16/100 – Odtwarzanie potencjału produkcji leśnej zniszczonego przez katastrofy oraz wprowadzanie instrumentów zapobiegawczych.
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Zielonej Górze.
Kontroler	Andrzej Misa, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LZG/40/2016 z dnia 5.07.2016 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe Nadleśnictwo Głusko (dalej: <i>Nadleśnictwo</i>).
Kierownik jednostki kontrolowanej	Od 1.02.2016 r. Nadleśniczym Nadleśnictwa Głusko jest Wojciech Grochala. W okresie od 8.01 do 31.01.2016 r. oraz od 31.07 do 30.09.2013 r. pełniącym obowiązki Nadleśniczego był Piotr Górecki. W dniach od 1.10.2013 r. do 7.01.2016 r. Nadleśniczym był Henryk Ostrowski, a w dniach od 1.06.2012 r. do 30.07.2013 r. – Zbysław Ryszewski. (dowód: akta kontroli str. 3-8)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna¹

Najwyższa Izba Kontroli ocenia, że w okresie objętym kontrolą², podejmowane przez Nadleśnictwo działania z zakresu wprowadzania instrumentów zapobiegawczych były celowe i skuteczne.

Nadleśnictwo aktywnie ubiegało się o pomoc w ramach działania „Odtwarzanie potencjału produkcji leśnej zniszczonego przez katastrofy oraz wprowadzanie instrumentów zapobiegawczych”, objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013, jednakże na skutek nierzetelnie sporządzonego wniosku o płatność, wypłaconą Nadleśnictwu refundację kosztów poniesionych na budowę dojazdu pożarowego pomniejszono o 132,4 tys. zł.

Wyboru wykonawców zadań dokonano zgodnie z prawem zamówień publicznych, w sposób zapewniający zachowanie uczciwej konkurencji i równe ich traktowanie.

W wyniku podejmowanych przez Nadleśnictwo czynności, tendencje w zakresie skali występowania poszczególnych uszkodzeń i czynników stresowych je wywołujących (m.in. barczatka sosnowka, jeleniowate) w latach 2013-2015 były spadkowe, a przeciętna powierzchnia pożaru na terenie Nadleśnictwa – niższa od przeciętnej w nadleśnictwach podległych Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Szczecinie.

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie.

² W latach 2013-2015 i 2016 r. do czasu zakończenia czynności kontrolnych oraz lata wcześniejsze w zakresie zdarzeń i danych niezbędnych do dokonania ocen.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Planowanie i realizacja przedsięwzięć w zakresie odtwarzania potencjału produkcji leśnej oraz przeciwdziałanie występowaniu nowych katastrof. Gospodarność wydatkowania środków finansowych.

Opis stanu faktycznego

1.1. Nadleśnictwo Głusko (obręby Głusko i Wołogoszcz) jest położone na terenie: 3 powiatów (strzelecko-drezdenecki, choszczeński i walecki), 4 gmin (Dobiegniew, Drawno, Człopa, Tuczno).

Według stanu na 31.12.2015 r. powierzchnia ogólna Nadleśnictwa wynosiła 13.717,30 ha i obejmowała przede wszystkim lasy stanowiące własność Skarbu Państwa w zarządzie Nadleśnictwa o pow. 13.187,39 ha (96,1% pow. ogólnej). Nadleśnictwo podzielono organizacyjnie na 8 leśnictw³.

Według stanu na koniec 2015 r.:

- wskaźnik lesistości wyniósł 72,09%,
- zapas grubizny na pniu wyniósł 3.138,8 tys. m³ (w stosunku do końca 2012 r., odnotowano wzrost miąższości drzewostanów o 3,3%),
- gatunkiem panującym na terenie Nadleśnictwa była sosna.

Przychody i koszty Nadleśnictwa wykazane w rachunkach zysków i strat łącznie za lata 2013-2015 r. wyniosły odpowiednio: 44.286,5 tys. zł i 41.713,6 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 10-11, 155-182)

1.2. Głównymi przyczynami uszkodzeń lasów w latach 2013-2015 były:

- czynniki biotyczne (przede wszystkim występowanie barczatki sosnówki oraz innych szkodników pierwotnych sosny, np. brudnicy mniszki, strzygonii choinówki i in., a także – w mniejszym stopniu – szkodników pierwotnych drzew liściastych, jeleniowatych, a także chorób grzybowych drzew), których występowanie zinwentaryzowano na pow. ponad 3,2 tys. ha w 2013 r., ponad 3,5 tys. ha w 2014 r. oraz ponad 0,1 tys. ha w 2015 r.⁴;
- czynniki abiotyczne, których niekorzystne skutki odnotowano na pow. 11,2 ha w 2013 r. (wiatr), 14,2 ha w 2014 r. (wiatr i niskie temperatury) oraz 2,2 ha w 2015 r. (niskie temperatury i susza);
- pożary, których występowanie odnotowano na pow. 0,06 ha w 2013 r., 0,24 ha w 2014 r. oraz 0,06 ha w 2015 r.; wartość strat spowodowana pożarami wyniosła w kolejnych latach odpowiednio: 1.140 zł, 5.247 zł oraz 440 zł.

(dowód: akta kontroli str. 13-16)

1.3. W latach 2013-2014 na terenie Nadleśnictwa odnotowano zdarzenia o charakterze katastrofy, tj. huraganowe wiatry, w wyniku których stwierdzono szkody na pow. odpowiednio 11,20 i 4,95 ha. W związku z powyższym Nadleśnictwo poniosło koszty związane z pozyskaniem i zrywką drewna w wys. 528,3 tys. zł (w 2013 r.) i 363,0 tys. zł (w 2014 r.).

(dowód: akta kontroli str. 13-16)

³ W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa znajdują się rezerваты przyrody (*Torfowisko Osowiec* i *Flisowe Źródlika*), obszary chronionego krajobrazu (*E-Korytnica rzeka* i *Puszcza Drawska*) oraz obszary *Natura 2000* (*Lasy Puszczy nad Drawą* oraz *Uroczyska Pyszczy Drawskiej*). Nadleśnictwo położone jest w otulinie Drawieńskiego Parku Narodowego.

⁴ W czerwcu 2015 r. dokonano oceny zagrożenia od barczatki sosnówki na terenie Nadleśnictwa. W wyniku przeprowadzonych obserwacji stwierdzono dalszy silny spadek liczebności gąsienic barczatki sosnówki, świadczących o definitywnym zakończeniu gradacji owada. W związku z powyższym zamknięto obserwacje barczatki sosnówki w ramach Punktu Obserwacyjnego funkcjonującego w ramach Terenowej Stacji Ochrony Lasu (oceny dokonali pracownicy Nadleśnictwa oraz przedstawiciel Zespołu Ochrony Lasu w Szczecinku).

1.4. W latach wcześniejszych (5 lat wstecz) na terenie Nadleśnictwa nie wystąpiły kłęski żywiołowe, których skutki usuwane były w latach 2013-2015.

(dowód: akta kontroli str. 25)

1.5. W celu zachowania i zabezpieczenia potencjału produkcji leśnej podjęto w szczególności następujące zabiegi ochronne (w odniesieniu do największych powierzchni występowania danego czynnika szkodotwórczego, tj. barczatki sosnowki i jeleniowatych):

- wielkoobszarowy (lotniczy) oprysk chemiczny w latach 2013 i 2014 celem ograniczenia liczebności szkodnika (barczatki sosnowki); opryskami objęto pow. 2,5 tys. ha w 2013 r. oraz ponad 2,3 tys. ha w 2014 r.; koszty ww. zabiegu wyniosły odpowiednio 444.394,63 zł⁵ oraz 531.135,05 zł⁶, których źródłem finansowania był fundusz leśny oraz środki własne Nadleśnictwa;
- wykonanie grodzień i repelentów celem ograniczenia szkód powodowanych przez jeleniowate (zabieg profilaktyczny); grodzieniami objęto pow. 90,6 ha w 2013 r., 71,5 ha w 2014 r. i 70,4 ha w 2015 r.; natomiast repelenty rozmieszczono na pow. 7,1 ha w 2014 r. oraz 33,5 ha w 2015 r.; koszty ww. zabiegów wyniosły łącznie w 2013 r. – 252.991,06 zł, w 2014 r. – 98.406,33 zł oraz w 2015 r. – 165.587,72 zł i zostały pokryte ze środków własnych Nadleśnictwa.

Ponadto Nadleśnictwo podejmowało między innymi prace prognostyczne, polegające na kontroli pułapek feromonowych, czy jesiennych poszukiwaniach szkodników pierwotnych sosny.

(dowód: akta kontroli str. 13-16, 246-277)

1.6. W latach 2013-2015 Nadleśnictwo w celu zabezpieczenia potencjału produkcji leśnej przed pożarami wydatkowało łącznie 638,7 tys. zł (plan: 717,9 tys. zł).

Nadleśnictwo prowadziło obserwację lasów przede wszystkim za pomocą zestawu do wczesnego wykrywania pożarów w postaci kamery przemysłowej. W okresie objętym kontrolą istniała także możliwość prowadzenia obserwacji z punktów obserwacyjnych zlokalizowanych poza obszarem Nadleśnictwa (telewizja przemysłowa w nadleśnictwach Bierzwnik, Drawno, Człopa, i Kalisz Pomorski oraz dostrzegalnie umiejscowione w nadleśnictwach Smolarz, Strzelce Kraj. i Tuczno). Na szczeblu Nadleśnictwa w okresach dużego zagrożenia pożarowego uruchamiane były patrole naziemne, natomiast na szczeblu RDLP, organizowane było samolotowe patrolowanie terenów leśnych.

(dowód: akta kontroli str. 146-154, 190-222)

Drogi leśne, wykorzystywane jako dojazdy pożarowe na terenie Nadleśnictwa, były oznakowane i utrzymane w sposób zapewniający przejezdność, zgodnie z § 7 ust. 1 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 22 marca 2006 r. w sprawie szczegółowych zasad zabezpieczenia przeciwpożarowego lasów⁷ (dalej: *rozporządzenie p-poż.*). W latach 2013-2015 tylko w jednym przypadku, w wyniku czynności kontrolno-rozpoznawczych przeprowadzonych przez PSP w Choszcznie (protokół z 5.06.2005 r.), stwierdzono nieprzejezdność drogi leśnej wykorzystywanej jako dojazd pożarowy nr 11, ze względu na stan nawierzchni oraz krzewy i drzewa wchodzące w drogę. W wyniku wizji lokalnej przeprowadzonej przez ww. PSP (2.07.2015 r.) stwierdzono wyrównanie drogi oraz usunięcie drzew i krzewów umożliwiając przejazd pojazdom pożarniczym.

(dowód: akta kontroli str. 120-145)

⁵ 435.362,20 zł (98% kwoty ogółem) z funduszu leśnego, 9.032,43 zł (2% kwoty ogółem) ze środków własnych.

⁶ 531.135,05 zł (99,9% kwoty ogółem) z funduszu leśnego, 593,55 zł (0,1% kwoty ogółem) ze środków własnych.

⁷ Dz. U. Nr 58, poz. 405, ze zm.

Na terenie Nadleśnictwa:

- ✓ utrzymywane były 2 pasy przeciwpożarowe typu D (§ 10 ust. 1 pkt 4 rozporządzenia p-poż.), których łączny koszt utrzymania w latach 2013-2015 wyniósł 5,2 tys. zł,
- ✓ baza sprzętu przeciwpożarowego była zlokalizowana przy jego siedzibie (do 2013 r. Nadleśnictwo utrzymywało 3 bazy, tj. baza przy siedzibie Nadleśnictwa w Głusku oraz bazy przy leśniczówkach w Wołogoszczy i Jażwinach); ponadto istniała możliwość korzystania z lądowiska dla samolotów w Lipkach Wielkich; dysponowanie samolotami odbywało się poprzez Rejonowy Punkt Alarmowo-Dyspozycyjny w Szczecinie,
- ✓ utrzymywanych było 11 punktów czerpania wody (łączny koszt w latach 2013-2015 – 9,5 tys. zł) oraz 6 punktów poza gruntami Nadleśnictwa,
- ✓ obowiązywały *Sposoby postępowania na wypadek powstania pożaru lasu dla Nadleśnictwa Głusko*, uzgodnione z właściwymi miejscowo komendantami powiatowymi PSP.

(dowód: akta kontroli str. 146-154, 183-222)

1.7. Na podstawie oględzin dojazdów pożarowych nr L10P oraz L23P (do końca 2014 r. – L-16/P.POŻ) ustalono m.in., że:

- ww. dojazdy były oznakowane i utrzymane w sposób zapewniający przejezdność – stosownie do § 7 ust. 1 rozporządzenia p-poż.,
- dojazd Nr L-16/P.POŻ (wybudowany w 2014 r.) spełniał wymogi wynikające z cyt. wyżej rozporządzenia (§ 7 ust. 2 pkt 4 i 6) w zakresie szerokości jezdni, liczby i parametrów mijanek.

Odległość pomiędzy dowolnym punktem położonym w lesie a najbliższą drogą publiczną, z wyłączeniem autostrad i dróg ekspresowych, lub drogą leśną wykorzystywaną jako dojazd pożarowy, nie przekraczała 1.500 m, zgodnie z § 8 pkt 2 rozporządzenia p-poż.

(dowód: akta kontroli str. 120-128, 165)

1.8. Nadleśnictwo było uprawnione do ubiegania się o pomoc finansową w ramach działania *Odtwarzanie potencjału produkcji leśnej zniszczonego przez katastrofy oraz wprowadzanie instrumentów zapobiegawczych* objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 (dalej: PROW) w zakresie *Schematu II* – jako położone na terenach zaliczonych do I, a następnie do II (od 2014 r.) kategorii zagrożenia pożarowego lasów.

W ramach wzmocnienia systemu ochrony przeciwpożarowej w ramach PROW, zrealizowało przedsięwzięcie polegające na budowie drogi leśnej będącej dojazdem pożarowym na terenie Nadleśnictwa Głusko w leśnictwie Czarnolesie o długości 4,16 km (całkowita długość wybudowanej drogi sfinansowana w ramach PROW i ze środków własnych 5,4 km). Konieczność realizacji ww. zadania wynikała z Planu Urządzenia Lasu.

Ze środków własnych sfinansowano również budowę zbiornika przeciwpożarowego o pojemności wodnej użytecznej 200 m³ (realizacja budowy nastąpiła wraz z końcem 2012 r.; środek trwały został przyjęty do używania na początku 2013 r.).

Ponadto, w latach 2012-2013 (w roku 2013 miała miejsce jedynie płatność za wykonanie drogi), w ramach tego samego *działania*, wybudowano drogę leśną będącą dojazdem pożarowym w Nadleśnictwie Głusko w leśnictwach Korytnica i Jażwiny o długości 7,14 km (całkowita długość wybudowanej drogi sfinansowana w ramach PROW i ze środków własnych wyniosła 9,04 km).

(dowód: akta kontroli str. 10-11, 17-19)

1.9. Na budowę drogi leśnej będącej dojazdem pożarowym na terenie leśnictwa Czarnolesie (odcinek o dł. 4,16 km), Nadleśnictwo pozyskało środki zewnętrzne w ramach PROW w wys. 1.058.833,00 zł (tj. 76% wartości przedsięwzięcia ogółem). Resztę kosztów budowy dojazdu (tj. 333.561,94 zł) Nadleśnictwo poniosło ze środków własnych.

Natomiast w przypadku zadania realizowanego w 2012 r., jego koszty w całości (tj. 2.411.188,00 zł) zostały sfinansowane w ramach PROW 2007-2013.

(dowód: akta kontroli str. 19)

1.10. W latach 2013-2016 pracownicy Nadleśnictwa uczestniczyli w 14 szkoleniach z zakresu zamówień publicznych, inwestycji w lasach oraz dofinansowania projektów inwestycyjnych z dotacji unijnych.

Całokształt spraw związanych z pełną obsługą administracyjną, prowadzeniem spraw inwestycyjno-remontowych oraz prowadzeniem gospodarki transportowej należał do zadań sekretarza Nadleśnictwa. W Nadleśnictwie nie wyznaczono odrębnej komórki organizacyjnej do pozyskiwania zewnętrznych środków finansowych (przygotowanie, przeprowadzenie i gromadzenie materiałów związanych z procedurą przetargów zamówień publicznych oraz pozyskiwanie zewnętrznych środków pomocy przypisano do zadań pracowników Działu Gospodarki Leśnej).

(dowód: akta kontroli str. 9, 366-375)

1.11. W latach 2013-2015 Nadleśnictwo realizowało zadania służące wprowadzaniu instrumentów zapobiegawczych, tj. wzmocnieniu ochrony przeciwpożarowej lasów, polegających w szczególności na:

- budowie części dojazdu pożarowego P-16/P.POŻ o dł. 4,16 km (dofinansowanie w ramach PROW 2007-2013),
- budowie części dojazdu pożarowego P-16/P.POŻ o dł. 1,21 km (sfinansowane ze środków własnych),
- budowie zbiornika przeciwpożarowego o poj. wodnej użytecznej 200 m³ (sfinansowane ze środków własnych).

Ponadto Nadleśnictwo poniosło koszty remontów dróg leśnych i dojazdów pożarowych w wysokości: 389,2 tys. zł (w tym dojazdów pożarowych – 300,9 tys. zł), w 2013 r., 685,1 tys. zł (w tym dojazdów pożarowych – 423,6 tys. zł) w 2014 r. oraz 781,4 tys. zł (w tym dojazdów pożarowych – 511,4 tys. zł) w 2015 r.

(dowód: akta kontroli str. 12, 17-18)

1.12. W latach 2013-2015 Nadleśnictwo przeprowadziło łącznie 34 postępowania o udzielenie zamówienia publicznego (na łączną kwotę 16.328,4 tys. zł), z czego trzy postępowania (na łączną kwotę 1.758,6 tys. zł) dotyczyły wprowadzania instrumentów zapobiegawczych, tj. budowę dojazdu pożarowego (w ww. okresie nie wystąpiły zamówienia związane z odtwarzaniem potencjału produkcji leśnej zniszczonego przez katastrofy). Badaniem objęto dwa następujące postępowania, przeprowadzone w trybie przetargu nieograniczonego:

- budowa drogi leśnej służącej do celów przeciwpożarowych (droga pożarowa L-16/P.POŻ, aktualne oznaczenie L23P), odcinek o długości 2.825,90 m – inwestycja współfinansowana ze środków PROW 2007-2013,
- budowa drogi leśnej służącej do celów przeciwpożarowych (droga pożarowa L-16/P.POŻ) – odcinek o długości 1.207,10 m – inwestycja finansowana ze środków własnych Nadleśnictwa.

(dowód: akta kontroli str. 223-235)

1.13. Do przeprowadzenia postępowań o udzielenie zamówienia publicznego każdorazowo powoływana była komisja przetargowa, określono regulamin jej pracy,

zwierający m.in. prawa i obowiązki członków, tryb pracy komisji, sposób prowadzenia protokołu z postępowania, zasady wyboru oferty najkorzystniejszej.

(dowód: akta kontroli str. 223-225)

Postępowania w zakresie wyboru wykonawców realizacji zadań przeprowadzono w trybie przetargu nieograniczonego, o którym stanowi art. 39 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych⁸ (dalej: *pzp*), przy zachowaniu zasad określonych w art. 7 ww. ustawy.

(dowód: akta kontroli str. 223-225)

W ramach badanych postępowań, w wyznaczonym terminie, wpłynęło:

- 7 ofert (z cenami brutto: od 1.063.178,45 zł do 1.548.740,21 zł); zamawiający na realizację zamówienia zamierzał przeznaczyć kwotę brutto 1.127.211,08 zł (netto 916.431,77 zł), wynikającą z *Kosztorysu inwestorskiego z przedmiarem robót* (z marca 2014 r.). – w przypadku inwestycji współfinansowanej ze środków PROW,
- 5 ofert (z cenami brutto: od 487.328,20 zł do 701.083,21 zł); zamawiający na realizację zamówienia zamierzał przeznaczyć kwotę brutto 648.668,91 zł (netto 527.373,10 zł), wynikającą z *Kosztorysu inwestorskiego z przedmiarem robót* (z lutego 2013 r.) – w przypadku inwestycji finansowanej ze środków własnych.

Jedynym kryterium wyboru najkorzystniejszej oferty w ww. postępowaniach była cena.

W wyniku analizy ww. postępowań o udzielenie zamówień publicznych nie stwierdzono naruszeń przepisów *pzp*, mających wpływ na wynik postępowania.

(dowód: akta kontroli str. 223-225)

W wyniku przeprowadzonej przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (dalej: *ARiMR*) weryfikacji dokumentacji postępowania pn. *Budowa drogi leśnej służącej do celów przeciwpożarowych (droga pożarowa L-16/P.POŻ)*, odcinek o długości 2.825,90 m stwierdzono, że zostało ono przeprowadzone bez naruszenia przepisów *pzp*, mającego wpływ na wynik, zgodnie warunkami określonymi w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 20 maja 2008 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Odtwarzanie potencjału produkcji leśnej zniszczonego przez katastrofy oraz wprowadzanie instrumentów zapobiegawczych” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013⁹ (dalej: *rozporządzenie MRiRW*) i umowie przyznania pomocy.

(dowód: akta kontroli str. 96-112)

Ponadto każdego roku (w latach 2013-2016, do czasu zakończenia kontroli NIK) Nadleśnictwo przeprowadzało postępowania przetargowe na naprawę i konserwację dróg leśnych¹⁰, w wyniku których zawarto 4 umowy o łącznej wartości netto 936.461,50 zł (brutto 1.151.847,63 zł).

(dowód: akta kontroli str. 236-245, 376-377)

1.14. Przed przystąpieniem do realizacji zadania pn. *Budowa drogi pożarowej L-16/P.POŻ*, Nadleśnictwo uzyskało następujące decyzje administracyjne:

⁸ Dz. U. z 2015 r. poz. 2164, ze zm.

⁹ Dz. U. z 2014 r. poz. 470, ze zm.

¹⁰ Bieżące utrzymanie dróg leśnych polegało przede wszystkim na odcinkowym uzupełnieniu nawierzchni z kruszywa naturalnego. I tak w 2013 r. naprawą objęto 511 mb dróg, w 2014 r. 1.584 mb, a w 2015 r. 2.723 mb.

- decyzja Nr 20/2012 z 22.06.2012 r. Burmistrza Dobiegniewa o warunkach zabudowy – stosownie do art. 59 ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym¹¹,
- decyzja Nr 276/2012 z 12.09.2012 r. Starosty Strzelecko-Drezdeneckiego – zatwierdzenie projektu budowlanego i wydanie pozwolenia na budowę – stosownie do art. 28 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane¹² (dalej: upb); w uzasadnieniu ww. decyzji uznano, że opisywane przedsięwzięcie nie będzie potencjalnie znacząco oddziaływać na obszar *Natura 2000*, na którym będzie realizowane.

Nadleśnictwo, stosownie do art. 41 ust. 4 oraz art. 54 upb, zawiadomiło właściwego miejscowo Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego o terminie rozpoczęcia robót budowlanych oraz o terminie zakończenia budowy.

(dowód: akta kontroli str. 26-38, 117-119)

1.15. Nadleśnictwo realizowało projekt pn. *Budowa drogi pożarowej L-16/P.POŻ* zgodnie z warunkami umowy zawartej z ARiMR, z wyjątkiem braku prowadzenia oddzielnego systemu rachunkowości albo korzystania z odpowiedniego kodu rachunkowego, dla wszystkich transakcji związanych z ww. projektem (opis w pkt. 1.20. niniejszego wystąpienia pokontrolnego). Ww. projekt został zrealizowany do końca 2014 r., tj. w terminie wynikającym z umowy przyznania pomocy. Realizacja zadania została zakończona (mierniki rzeczowe określone w umowie przyznania pomocy zostały osiągnięte).

(dowód: akta kontroli str. 39-77, 94-112, 320-322)

W wyniku złożenia przez Nadleśnictwo wniosku o refundację inwestycji polegającej na budowie drogi leśnej (dojazdu pożarowego L-16/P.POŻ) w ramach PROW 2007-2013, w którym błędnie wyliczono kwotę kosztów kwalifikowalnych, Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa pomniejszyła kwotę refundacji o 132.354 zł.

Zgodnie z § 9 ust. 7 umowy przyznania pomocy nr 01896-69150-OR0400004/13 z 5.12.2014 r. zawartej pomiędzy Nadleśnictwem a Agencją Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, w przypadku gdy wnioskowana kwota pomocy jest wyższa o więcej niż 3% od kwoty obliczonej przez ARiMR na podstawie prawidłowo poniesionych kosztów kwalifikowalnych, kwotę refundacji pomniejsza się o kwotę stanowiącą różnicę pomiędzy kwotą wnioskowaną a kwotą obliczoną na podstawie prawidłowo poniesionych kosztów kwalifikowalnych.

Wnioskowana przez Nadleśnictwo kwota refundacji była wyższa od prawidłowo wyliczonej o 132.354 zł (Nadleśnictwo nie pomniejszyło kwoty wnioskowanej refundacji o 10% z powodu nieprowadzenia ewidencji księgowej kosztów kwalifikowalnych w wymaganej formie), w wyniku czego kwota wypłaconej refundacji została pomniejszona o ww. kwotę. W efekcie Nadleśnictwo otrzymało pomoc finansową w ramach PROW 2007-2013 w wysokości 1.058.833 zł, zamiast 1.191.187 zł.

Jak wynika z wyjaśnień Nadleśniczego i starszego specjalisty służby leśnej – sporządzającej przedmiotowy wniosek, przyczyną powyższej nieprawidłowości było niedopatrzenie, spowodowane m.in. wydłużającymi się procedurami rozpatrywania wniosków.

¹¹ Dz. U. z 2016 r. poz. 778, ze zm.

¹² Dz. U. z 2016 r. poz. 290, ze zm.

Nadleśniczy zadeklarował ponadto, że Nadleśnictwo w przyszłości będzie bezwzględnie przestrzegać zapisów umowy przyznania pomocy i rzetelnie sporządzać wnioski o płatność.

(dowód: akta kontroli str. 20, 39-68, 320-322, 496, 503-507)

1.16. Analiza dokumentacji inwestycji pn. *Budowa drogi pożarowej L-16/P.POŻ*, współfinansowanej ze środków PROW 2007-2013, wykazała że:

- wydatkowanie środków nastąpiło zgodnie z przeznaczeniem,
- spełniono wymóg kwalifikowalności środków (stosownie do § 5 ust. 2 pkt 1 rozporządzenia MRiRW, do kosztów kwalifikowalnych ponoszonych w ramach *Schematu II* zalicza się m.in. koszty budowy dróg leśnych wyznaczonych w planach urządzenia lasu jako dojazdy pożarowe).

(dowód: akta kontroli str. 92-102, 120-124)

1.17. Nadleśnictwo należycie zabezpieczyło swoje interesy poprzez zamieszczenie w umowach nr 2710-ZG02-13 z 23.04.2013 r oraz nr 2710-ZG02-14 z 28.05.2014 r. na budowę poszczególnych odcinków drogi leśnej służącej do celów przeciwpożarowych zapisów dotyczących:

- odpowiedzialności za niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązań umownych w formie kar umownych,
- udzielenia przez wykonawcę gwarancji jakości na przedmiot umowy oraz prawo dochodzenia uprawnień z tytułu rękojmi niezależnie od uprawnień wynikających z gwarancji jakości,
- zabezpieczenia roszczeń w związku z niewykonaniem lub nienależytym wykonaniem umów oraz z tytułu rękojmi za wady; ww. umowy nakładały na wykonawców obowiązek wniesienia zabezpieczenia należytego wykonania umowy w wysokości stanowiącej 5% zaoferowanej ceny brutto. Zwrot 70% zabezpieczenia następował w terminie 30 dni od odbioru końcowego przedmiotu umowy, a zwrot pozostałych 30% następował po w terminie 15 dni od zakończenia okresu rękojmi za wady na przedmiot umowy.

W ww. umowach zawarto również postanowienia zobowiązujące wykonawców do ochrony mienia znajdującego się na terenie budowy w szczególności pod względem przeciwpożarowym, utrzymania porządku na terenie budowy oraz przekazania zamawiającemu atestów i gwarancji materiałów i urządzeń, a także certyfikatów na znak bezpieczeństwa, certyfikatów zgodności i aprobat technicznych.

W umowie nr 2710-ZG02-14 z 28.05.2014 r. nie zabezpieczono w pełni konieczności ochrony przyrody (brak zakazu prowadzenia prac budowlanych na odcinku 800 m, tj. na ponad $\frac{1}{4}$ długości budowanego odcinka, z uwagi na sezon lęgowy ptaków). Konsekwencją powyższego zaniechania mogło być ponad dwumiesięczne opóźnienie w terminie realizacji inwestycji.

(dowód: akta kontroli str. 380-387, 396-398, 399-418)

1.18. Przedmiot kontrolowanych zamówień publicznych (dwa odcinki dojazdu pożarowego L-16/P.POŻ) został wykonany prawidłowo i zgodnie z zasadami prowadzenia gospodarki leśnej. Umowy zrealizowano zgodnie z projektami budowlanymi, co potwierdzono protokołami końcowego odbioru robót. Nadleśnictwo rzetelnie przeprowadziło czynności odbioru poszczególnych etapów oraz całości wykonanych zadań. W obu przypadkach w odbiorze robót uczestniczył inspektor nadzoru powołany przez Nadleśnictwo.

(dowód: akta kontroli str. 380-387, 396-398)

1.19. Analiza dokumentacji związanej z budową dojazdu pożarowego L-16/P.POŻ (inwestycja realizowana w 3 etapach) wykazała, że:

- w dwóch przypadkach roboty nie zostały odebrane w terminie wynikającym z umów (opóźnienie wyniosło 12 dni i 66 dni);
- w jednym przypadku (dotyczy wykonania odcinka drogi od km 1+334,02 do km 4+160,00) komisja odbioru zamawiającego w protokole rozpoczęcia odbioru końcowego drogi z:
  - ✓ 4.11.2014 r. stwierdziła następujące usterki: niezachowanie właściwej grubości górnej warstwy i odpowiedniej grubości poboczy, niewykonanie zjazdów z zachowaniem parametrów projektowych, mijanki nie spełniały parametrów projektowych, na całym odcinku w górnej warstwie nawierzchni nie zachowano parametrów projektowych, nie zachowano również właściwych spadków poprzecznych nawierzchni i poboczy; termin wykonania usterek wyznaczono na 27.11.2014 r.,
  - ✓ 16.12.2016 r. stwierdziła m.in. brak prawidłowego zamięłowania nawierzchni, brak prawidłowego wyprofilowania i zagęszczenia poboczy, nieprawidłowe wymiary oraz zagęszczenie nawierzchni i grubości na zjazdach, niezgodne z dokumentacją techniczną promienie wyokrąglające łuki na części zjazdów i mijanek, brak właściwego wyrównania terenu przyległego do drogi, a także brak dokumentacji geodezyjno-inwentaryzacyjno-powykonawczej; ponowny termin wykonania usterek wyznaczono na 30.12.2014 r.

Przedmiotowy odcinek drogi ostatecznie odebrano protokołem z 31.12.2014 r., stwierdzając właściwe pod względem technicznym wykonanie robót budowlanych oraz użycie odpowiednich materiałów; nie stwierdzono usterek.

- w ww. przypadkach Nadleśnictwo naliczało kary umowne; w jednym przypadku wykonawca nie zgodził się z nałożoną na niego karą i wniósł o zasądzenie na jego rzecz potrąconej kwoty wraz z ustawowymi odsetkami; w wyniku powyższego została zawarta ugoda sądowa na podstawie, której Nadleśnictwo zobowiązało się uregulować na rzecz wykonawcy robót należność główną wraz z ustawowymi odsetkami, połowę opłaty sądowej oraz koszty sporządzonej w sprawie opinii biegłego,
- płatności dla wykonawców za wykonanie zadań Nadleśnictwo dokonało zgodnie z zawartymi umowami oraz ugodą sądową.

(dowód: akta kontroli str. 289-311, 328-329, 380-398, 455-481)

1.20. W Nadleśnictwie stosowano politykę rachunkowości, określoną w zarządzeniu¹³ Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych. W punkcie IIA ww. zarządzenia ustalono zasady prowadzenia rachunkowości dla projektów dofinansowanych ze źródeł zewnętrznych.

Ponadto, realizując postanowienia umowy przyznania pomocy¹⁴, Nadleśniczy wprowadził zasady rachunkowości¹⁵ obowiązujące przy realizacji działania 226 *Odtwarzanie potencjału produkcji leśnej zniszczonego przez katastrofy oraz wprowadzenie instrumentów zapobiegawczych* objętego PROW 2007-2013.

Nadleśnictwo prowadziło ewidencję operacji gospodarczych z wykorzystaniem Systemu Informatycznego Lasów Państwowych (dalej: *SILP*).

¹³ Zarządzenie Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych: Nr 87 z dnia 4 kwietnia 2012 r., Nr 4 z dnia 23 stycznia 2009 r. z uwzględnieniem zmian wynikających z zarządzenia nr 15 z dnia 24 stycznia 2013 r., Nr 48 z dnia 4 czerwca 2013 r. oraz Nr 71 z dnia 9 grudnia 2014 r.

¹⁴ Umowa Nr 01896-69150-OR0400004/13 z 5.12.2014 r. zawarta pomiędzy Agencją Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa a Nadleśnictwem.

¹⁵ Zarządzenie Nadleśniczego Nadleśnictwa Głusko Nr 27/14 z dnia 31.12.2014 r.

Zdarzenia powodujące poniesienie kosztów kwalifikowanych związanych z realizacją zadania pn. *Budowa drogi pożarowej L-16/P.POŻ*, nie zostały uwzględnione przez Nadleśnictwo w oddzielnym systemie rachunkowości. Nie przypisano im także odpowiedniego kodu rachunkowego, wbrew § 9 pkt 8 umowy przyznania pomocy oraz zarządzenia Nadleśniczego Nadleśnictwa Głusko Nr 27/14 z 31.12.2014 r. w sprawie zasad (polityki) rachunkowości obowiązujących przy realizacji działania 226 „Odtwarzanie potencjału produkcji leśnej zniszczonego przez katastrofy oraz wprowadzenie instrumentów zapobiegawczych” objętego PROW 2007-2013.

W związku z powyższym, ARiMR pomniejszyła o 10% (tj. o 132.354,18 zł) przedstawione do refundacji koszty kwalifikowane związane z realizacją przedmiotowego zadania.

(dowód: akta kontroli str. 39-77, 278-309, 320-322)

Z wyjaśnień Głównego księgowego Nadleśnictwa wynika, że przyczyną niewywiązania się z ww. obowiązku był fakt, iż wniosek o przyznanie pomocy został złożony 4.06.2013 r., natomiast decyzja o przyznaniu pomocy została wydana 19.11.2014 r. (wpływ do Nadleśnictwa 24.11.2014 r.). W związku z tym, że dokumenty księgowe dotyczące refundowanej inwestycji za lata 2012 i 2013 zostały już zaksięgowane, nie było możliwości ich korekty za względu na zamknięte okresy obrachunkowe. Dokumenty księgowe zostały więc oznaczone ręcznie wyodrębnionym kodem ROX, a w systemie kodem projektu LDRP.

(dowód: akta kontroli str. 501-502)

1.21. W wyniku badania operacji gospodarczych i dowodów księgowych związanych z realizacją zadania pn.: *Budowa drogi pożarowej L-16/P.POŻ* ustalono, że:

- wszystkie dowody księgowe dotyczące inwestycji zostały rzetelnie zaewidencjonowane w ewidencji księgowej,
- dane wykazywane w sprawozdaniu z realizacji operacji były zgodne z ewidencją księgową,
- ww. droga pożarowa została ujęta w ewidencji środków trwałych i wykazana w bilansie jednostki.

(dowód: akta kontroli str. 92-93, 289-309, 312-319)

1.22. Sprawozdanie z realizacji operacji w ramach PROW 2007-2013 zostało przedłożone podmiotowi współfinansującemu w dniu 26.05.2015 r., w formie przewidzianej umową przyznania pomocy (sprawozdanie zawierało m.in. wskaźnik rezultatu, koszty realizacji oraz okres realizacji operacji).

W lipcu 2015 r. ARiMR objęła kontrolą dane zawarte we wniosku o przyznanie pomocy/wniosku o płatność oraz poprawność realizacji operacji oraz zobowiązań Nadleśnictwa wynikających z podpisanej umowy przyznania pomocy. W raporcie z czynności kontrolnych nie sformułowano uwag.

Ponadto ARiMR pozytywnie weryfikowała dokumentację z przeprowadzonych postępowań o udzielenie zamówienia publicznego w przedmiocie:

- budowy drogi leśnej służącej do celów p.poż.,
- aktualizacji kosztorysu inwestorskiego wraz z przedmiarem robót i podziałem na koszty kwalifikowalne i niekwalifikowalne,
- opracowania dokumentacji projektowej na budowę drogi leśnej p.poż.,
- sporządzenia opinii potwierdzającej spełnienie przez ww. operację wymagań z zakresu ochrony przeciwpożarowej terenów leśnych.

(dowód: akta kontroli str. 39-77, 92-112)

Ustalona
nieprawidłowość

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

W dniu 28.05.2014 r. Nadleśnictwo zawarło umowę nr 2710-ZG02-14, której przedmiotem była budowa drogi leśnej p.poż. (L-16/P.POŻ) na odcinku o dł. 2.825,90 m. Termin realizacji przedmiotu umowy strony wyznaczyły na 150 dni od daty podpisania umowy, tj. do 25.10.2015. Definitywny odbiór robót nastąpił 31.12.2014 r., a zatem z ponad dwumiesięcznym opóźnieniem (66 dni). W umowie nie zawarto postanowień uwzględniających sezon lęgowy, w sytuacji gdy Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska ustanowił zakaz wykonywania prac m.in. z zakresu gospodarki leśnej w okresie od 1.03 do 30.08. Tym samym w ciągu kolejnych 94 dni wystąpiła zbieżność pomiędzy wyznaczonym okresem realizacji przedmiotu umowy i okresem zakazu wykonywania prac.

Jak wynika z dokumentacji dotyczącej przedmiotowej inwestycji (m.in. opinia biegłego z dziedziny budownictwa i szacowania nieruchomości z dnia 13.04.2016 r., sporządzona na zlecenie Sądu Rejonowego w Gorzowie Wlkp. V Wydz. Gospodarczy), przyczyną opóźnienia był przede wszystkim brak możliwości prowadzenia przez wykonawcę robót budowlanych na odcinku około 800 m ze względu na sezon lęgowy ptaków.

Nadleśnictwo (zamawiający) zawarło z wykonawcą robót ugodę sądową w wyniku, której zobowiązało się zwrócić wykonawcy kwotę 70.169,88 zł (naliczoną przez Nadleśnictwo jako kara umowna za zwłokę w wykonaniu przedmiotu umowy) wraz z odsetkami ustawowymi, połowę opłaty sądowej oraz pokryć koszty sporządzonej w sprawie opinii (tj. łącznie 9.311,70 zł, z czego 7.557,20 zł tytułem odsetek ustawowych i 1.754,50 zł tytułem pozostałych kosztów sądowych).

Z wyjaśnień złożonych przez Nadleśniczego oraz sekretarza Nadleśnictwa wynika między innymi, że: umowa na wybudowanie drogi pożarowej L-16/P.POŻ, została sporządzona w oparciu o dokumentację projektową (sporządzonej 28.03.2012), która nie uwzględniała istnienia strefy ochronnej ptaków. Powyższa dokumentacja została z kolei sporządzona w oparciu o ocenę wpływu na środowisko drogi leśnej w leśnictwie Czarnolesie w Nadleśnictwie Głusko z 2.01.2012 r., przy czym w chwili sporządzania tej oceny przez inżyniera nadzoru przedmiotowe, siedlisko ptaków jeszcze w ogóle nie istniało. W dniu 04.07.2012 r. został złożony przez Nadleśniczego wniosek do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wlkp. o wyrażenie zgody na założenie strefy ochronnej. Po uzyskaniu stosownej zgody z 24.07.2012 r., zostało założone i zaewidencjonowane przez dział techniczny Nadleśnictwa. Powyższa okoliczność została dostrzeżona dopiero po przeprowadzeniu całej procedury wyłonienia wykonawcy oraz podpisaniu umowy na budowę drogi, tj. w chwili przekazania placu budowy wykonawcy. Nadleśnictwo (zamawiający), w związku z ujawnieniem istotnych okoliczności mających wpływ na przebieg inwestycji mogło co prawda unieważnić przetarg i rozpiścić go ponownie, przy czym jako, że środki na budowę drogi miały być pozyskane od Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, a jednym z warunków ich otrzymania było zakończenie procesu inwestycyjnego do końca 2014 r., oczywistym był fakt, że w przypadku rozpisania nowego przetargu proces inwestycyjny w stopniu granicznym z pewnością nie zakończy się przed końcem grudnia 2014 r., a tym samym nie byłoby możliwości sfinansowania zadania ze środków z ARiMR.

(dowód: akta kontroli str. 391-410, 455-495, 497-498)

Ocena częściowa

Nadleśnictwo aktywnie pozyskiwało pomoc w ramach działania *Odtwarzanie potencjału produkcji leśnej zniszczonego przez katastrofy oraz wprowadzanie instrumentów zapobiegawczych*, a zrealizowane w tym obszarze przedsięwzięcia skutkowały wzmocnieniem ochrony przeciwpożarowej lasów oraz sprzyjały zachowaniu i zabezpieczeniu potencjału produkcji leśnej. Nadleśnictwo, za wyjątkiem wyżej opisanej nieprawidłowości, zgodnie z obowiązującym wymogami przeprowadzało postępowania i udzielało zamówień publicznych, a w umowach

z wykonawcami właściwie zabezpieczano interes zamawiającego. Na terenie Nadleśnictwa zostały również spełnione wymogi dotyczące zabezpieczenia przeciwpożarowego lasów w zakresie dojazdów pożarowych.

2. Osiągnięcie zaplanowanych efektów

2.1. Ustalono, że na 108,2 km dojazdów pożarowych ogółem: 62,8 km znajduje się w stanie złym (58,1%), 23,2 km – w stanie średnim, a 22,2 km – w stanie dobrym (20,5%). Natomiast, jak wynika z *Programu docelowej sieci dróg leśnych w Nadleśnictwie Głusko*, sporządzonym w 2014 r., z uwagi na zły stan dróg należy poddać działaniom naprawczym 70,2 km dojazdów pożarowych (w tym 2,5 km o nawierzchni twardej i 67,7 km nieutwardzonych).

Nadleśniczy wyjaśnił, że w latach 2012-2015 przebudowie poddano łącznie 7,3 km dróg o wartości ponad 2,6 mln zł. Pozostałe dojazdy pożarowe utrzymywane są w stałej przejezdności w ramach bieżącego utrzymania oraz wykonywanych prac konserwacyjnych sprzętem własnym lub na zlecenie w ramach przetargów z zachowaniem procedur zamówień publicznych. Potwierdzeniem utrzymania dróg w dobrym stanie technicznym jest pozytywny protokół z lustracji terenowej, jak również okresowe kontrole wykonywane przez komendy powiatowe Państwowej Straży Pożarnej.

W ramach możliwości finansowych, dojazdy pożarowe o strategicznym znaczeniu będą poddawane przebudowie w latach następnych. W 2016 r. rozpoczęto przebudowę dojazdu pożarowego nr 14 o dł. 2,375 km (wartość robót: 587,9 tys. zł). Projekt obejmuje także przebudowę dojazdów nr 12 i 7 o łącznej dł. 11,3 km z planowaną kontynuacją w latach 2017-2020. Planowana wysokość nakładów na przebudowę dojazdów pożarowych w latach 2016-2020 wynosi 5.431,2 tys. zł. W br. Nadleśnictwo zakupi specjalistyczny sprzęt do utrzymania dróg leśnych (równiarka drogowa leśna, rozdrabniacz do dróg, walec WBR), co pozwoli na doprowadzenie większości dojazdów pożarowych do stanu średniego i dobrego. W ramach corocznych napraw i bieżącego utrzymania dojazdów pożarowych planuje się wydatki na poziomie 500,0 tys. zł rocznie.

(dowód: akta kontroli str. 22-24, 155-182, 503-507)

2.2. W wyniku realizacji projektu, polegającego na budowie drogi leśnej będącej dojazdem pożarowym, i warunków podpisanej umowy przyznania pomocy w ramach *PROW* na lata 2007-2013 – osiągnięto zamierzone cele, a określone w umowie przyznania pomocy mierniki rzeczowe zostały zrealizowane. Łączny obszar oddziaływania zrealizowanego zadania nie obejmował lasów prywatnych.

(dowód: akta kontroli str. 39-77, 92-93)

W latach 2013-2015 w zakresie odnowień i zalesień, pielęgnowania lasu oraz melioracji agrotechnicznych, Nadleśnictwo na ogół realizowało założenia wynikające z planu rzeczowego i finansowo-gospodarczego. W 2013 r. w zakresie poprawek i uzupełnień, wykonanie planu wyniosło 91%. Przyczyną niewykonania planu w pełnym zakresie był fakt, iż podczas sporządzania planów gospodarczych na rok 2013 (w czerwcu roku poprzedzającego) do zabiegu poprawek zakwalifikowano 12,23 ha upraw leśnych z uszkodzonym pędem głównym. Wiosną 2013 r., przed przystąpieniem do wykonania zaplanowanej czynności, okazało się, że na części powierzchni uszkodzone sadzonki zregenerowały swój wzrost poprzez wytworzenie pędu z pączków bocznych. Różnica 1,09 ha pomiędzy ilością zaplanowaną do zabiegu a wykonaną, wynikała z aktualnych potrzeb hodowlanych na gruncie.

(dowód: akta kontroli str. 10-11, 499-500)

Ponadto Nadleśnictwo realizowało założenia wynikające z analizy potrzeb w następujący sposób:

- wybudowano zbiornik przeciwpożarowy o poj. wodnej użytecznej 200 m³,
- wykonywano czynności z zakresu konserwacji dojazdów pożarowych (zapewnienie właściwych parametrów skrajni drogi poprzez wycięcie lub podkrzesanie drzew i gałęzi, wykonywanie drobnych napraw, takich jak uzupełnianie ubytków w nawierzchni dojazdów i jej profilowanie),
- realizowano czynności z zakresu konserwacji i utrzymania punktów czerpania wody (PCW), np.: konserwacja istniejących PCW, pomostów, placów manewrowych, naprawy pomostów, podcinanie i podkrzesanie gałęzi na placach manewrowych,
- wykonywano czynności z zakresu utrzymania infrastruktury przeciwpożarowej (konserwacja infrastruktury p-poż, montaż kamery zestawu telewizyjnej przemysłowej służącej obserwacji terenów leśnych, naprawy anteny RTF – łączność radiowa, konserwacja wieży p-poż oraz utrzymanie pojazdu patrolowo-gaśniczego).

(dowód: akta kontroli str. 17-18, 206-222, 378-379)

2.3. W okresie objętym kontrolą, w wyniku czynności podejmowanych przez Nadleśnictwo, nastąpiło zmniejszenie powierzchni występowania uszkodzeń i czynników stresowych je wywołujących. Wpływ na to miał przede wszystkim silny spadek liczebności gąsienic barczatki sosnowki i w efekcie koniec gradacji tego owada na terenie Nadleśnictwa. W związku z powyższym, w 2015 r., zamknięto obserwację barczatki.

Podobnie tendencję spadkową odnotowano między innymi w zakresie:

- szkód powodowanych przez jeleniowate z 206,9 ha w 2013 r. do 23,9 ha w 2015 r.,
- powierzchni uszkodzeń powodowanych przez grzyby (huba korzeni), z 93,9 ha w 2013 r. do 85,2 ha w 2015 r.

W zakresie powierzchni objętej pożarami – z wyjątkiem 2014 r. (0,24 ha) – w latach 2013 i 2015 pożary obejmowały po 0,06 ha. Przeciętna powierzchnia pożarów w Nadleśnictwie, w latach 2013–2015, kształtowała się poniżej przeciętnej powierzchni dla RDLP Szczecin.

(dowód: akta kontroli str. 10-11, 13-16, 246-277)

2.4. Koszty ochrony lasu, poniesione przez Nadleśnictwo w latach 2013-2015, wyniosły odpowiednio 841.509,25 zł, 768.741,94 zł i 322.189,99 zł, a w przeliczeniu na 1 ha powierzchni leśnej wyniosły w skali roku odpowiednio ok. 71,8 zł/ha, ok. 58,3 zł/ha i ok. 24,4 zł/ha.

W badanym okresie koszty odnowień i zalesień¹⁶ wyniosły odpowiednio 478.235,11 zł, 300.043,84 zł i 319.662,18 zł, a w przeliczeniu na 1 ha powierzchni odnowionej i zalesionej wyniosły w skali roku odpowiednio ok. 3.218,1 zł/ha, ok. 3.750,0 zł/ha i ok. 3.810,5 zł/ha.

Koszt utrzymania 1 km dróg leśnych, zaliczonych jako dojazdy pożarowe, wyniósł: 4.016,80 zł w 2013 r., 5.655,33 zł w 2014 r. i 4.726,87 zł w 2015 r.

Średni koszt przebudowania 1 km dojazdów pożarowych, współfinansowany ze środków zewnętrznych w ramach PROW na lata 2007-2013, wyniósł 332.974,39 zł w latach 2013-2015, będąc niższym od średniego kosztu budowy/przebudowy dróg leśnych w nadleśnictwach podległych Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Szczecinie, wynoszącym w okresie objętym kontrolą 350.794,54 zł/km.

(dowód: akta kontroli str. 10-12, 17-18)

¹⁶ Bez awansowego przygotowania gleby.

2.5. Koszty budowy odcinka dojazdu pożarowego L-16/P.POŻ (L23P) o długości 4,16 km w ramach PROW 2007-2013 zostały wyszczególnione w pkt. 1.9. niniejszego wystąpienia.

Natomiast koszty budowy odcinka dojazdu pożarowego L-16/P.POŻ o dł. 1,21 km oraz koszty budowy zbiornika przeciwpożarowego zostały sfinansowane ze środków własnych Nadleśnictwa.

(dowód: akta kontroli str. 17-18)

2.6. Dla dojazdu pożarowego L16/P.POŻ (L23P) prowadzono książkę obiektu budowlanego, o której stanowi art. 64 ust. 1 upb.

Bezpieczne użytkowanie ww. obiektu zapewniono dokonując jego przeglądów gwarancyjnych oraz okresowej kontroli, zgodnie z art. 62 ust. 1 pkt 1 upb.

(dowód: akta kontroli str. 113-116)

2.7. W perspektywie pięciu lat szacowane koszty utrzymania drogi służącej do celów przeciwpożarowych, tj. dojazd pożarowy L-16/P.POŻ (L23P) wyniesie około 434.143,10 zł, z czego: koszt amortyzacji – 404.563,80 zł, koszt ubezpieczenia – 15.579,30 zł i utrzymanie bieżące – 14.000,00 zł.

(dowód: akta kontroli str. 447)

2.8. Utrudnienia, które wystąpiły podczas realizacji inwestycji pn. *Budowa drogi pożarowej L-16/P.POŻ (L23P)* zostały opisane w pkt. 1.19. niniejszego wystąpienia pokontrolnego i związane były z opóźnieniem końcowego odbioru robót budowlanych.

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ustalone
nieprawidłowości

Ocena cząstkowa

Nadleśnictwo osiągnęło zaplanowane efekty. W wyniku czynności podejmowanych przez Nadleśnictwo w latach 2013-2015, nastąpiło zmniejszenie powierzchni występowania wybranych uszkodzeń i czynników stresowych je wywołujących. Przeciętna powierzchnia pożarów w Nadleśnictwie kształtowała się poniżej przeciętnej powierzchni dla Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Szczecinie. Podobnie, średni koszt budowy/przebudowy 1 km dojazdów pożarowych w Nadleśnictwie, był niższy od średniego kosztu w nadleśnictwach podległych RDLP.

IV. Wniosek

Wniosek pokontrolny

Przedstawiając powyższe oceny wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹⁷, wnosi o rzetelne przeprowadzanie procesów inwestycyjnych z uwzględnieniem m.in. konieczności ochrony przyrody.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Zielonej Górze.

¹⁷ Dz. U. z 2015 r. poz. 1096 oraz 2016 r. poz. 677.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosku

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 30 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Zielona Góra, dnia 22 września 2016 r.

Kontroler
Andrzej Misa
Specjalista kontroli państwowej

.....
Podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Zielonej Górze
Wicedyrektor
Włodzimierz Stobrawa

.....
Podpis